

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

НН інститут Педагогіки і психології

Кафедра Психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Навчально-
наукового Інституту
педагогіки і психології
проф. С.М. Кондратюк
28 серпня 2020 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
"ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ"
(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки,
спеціальності 053 "Психологія"
освітня програма Практична психологія першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти

Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту Педагогіки і
психології
«28»серпня 2020 р
Голова доц. Тарасова Т.Б.
(ПІБ, науковий ступінь, вч. звання)

Суми - 2020

Розробники:

Тарасова Тетяна Борисівна к. психол. н, доцент, доцент кафедри психології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології
Протокол № 1 від «27» серпня 2020р.

Завідувач кафедри

Кузікова С.Б. д. психол. н, професор
ПІБ, науковий ступінь, вчене звання

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
2-й		2-й	
Семестр			
4-й		4-й	
Лекції			
26 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
28 год.		4 год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
64 год.		110 год.	
Консультації:			
2 год.		2 год.	
Загальна кількість годин – 120	Вид контролю: залік		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни "Педагогічна психологія" є:

- Сформувані у студентів знання про сутність та закономірності психічного розвитку людини завдяки власній активності по засвоєнню соціально-історичного досвіду та про психологічні особливості процесу навчання та виховання як цілеспрямованого керування цією діяльністю.
- Сформувані в студентів цілісні знання про психологічні аспекти педагогічної діяльності в сучасних освітніх установах;
- Розвинути в студентів основи професійно-психологічні компетенції при аналізі якості результатів педагогічної діяльності, визначенні продуктивності педагогічного процесу і оптимальності умов досягнення високих результатів у діяльності сучасних педагогів.

Основними завданнями вивчення дисципліни "Педагогічна психологія" є

- розкрити сутність основних понять, які в сукупності визначають психологічну характеристику сучасної педагогічної діяльності;
- розкрити й проаналізувати предметний зміст і мотивацію сучасної педагогічної діяльності, її види й форми, основні функції й стилі;
- забезпечити засвоєння основних психологічних характеристик сучасної педагогічної діяльності;
- прищепити студентам навички аналізу психологічних аспектів педагогічної діяльності з метою їх застосування в майбутній діяльності практичного психолога в сфері освіти;
- сприяти розвитку творчого потенціалу студентів у процесі освоєння даного курсу за допомогою спеціально розробленої системи творчих завдань;
- сприяти становленню особистісної професійно-педагогічної позиції в аналізі і оцінці педагогічної діяльності фахівців різного профілю сучасних освітніх систем.
- переконати студентів у тому, що психологічні знання – основний науковий фундамент педагогічної діяльності, який забезпечує її творчий характер.
- сформувані у студентів інтерес та любов до дітей, як необхідну умову їх майбутньої професії.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою вивчення навчальної дисципліни "Педагогічна психологія" є вивчення навчальних дисциплін "Загальна психологія", "Вікова психологія", "Соціальна психологія з практикумом", "Історія психології".

3. Результати навчання за дисципліною

Вивчення навчальної дисципліни «Психологічна просвіта» забезпечує наступні результати навчання:

РН 1 Знає психологічну сутність навчально-виховного процесу та психологічні засади найбільш важливих сучасних педагогічних технологій;

PH 2 Вміє визначати психологічну сутність шляхів та засобів підвищення розвиваючого ефекту навчально-виховного процесу, визначати та оцінювати критерії ефективності педагогічної діяльності;

PH 3 Вміє визначати психічні новоутворення в процесі навчання і виховання, володіє методами психологічного аналізу навчально-виховних ситуацій у педагогічній діяльності.

PH 4 Знає основні наукові та методичні джерела з психологічних основ організації навчально-виховного процесу, з сучасних технологій організації навчально-виховного процесу, зокрема прийоми та засоби ІКТ;

PH 5 Знає загальні і спеціальні методи педагогічної психології, вміє визначати та оцінювати критерії ефективності навчання.

PH 6 Вміє оптимально визначати шляхи та засоби психологічного супроводу навчально-виховного процесу;

PH 7 Вміє аналізувати та об'єктивно оцінювати педагогічний досвід, визначати зміст, шляхи та методи надання психологічної допомоги у вирішенні питань навчання та виховання вчителям, батькам, учням

PH 8 Знає особливості та вимоги використання основних методів дослідження в педагогічній психології, вміє визначати задачі, загальні та спеціальні методи і особливості проведення психологічних досліджень учнів, батьків, вчителів, адміністрації навчальних закладів;

PH 9 Вміє визначати напрями та завдання психологічного супроводу навчально-виховного процесу, обирати адекватні та продуктивні методи в закладах освіти різного типу;

PH 10 Знає та вміє аналізувати функціональну структуру навчальної діяльності: мети, мотиви, орієнтовні, контрольні, оцінні компоненти.

PH 11 Вміє аналізувати психологічну структуру педагогічної діяльності, типологію особистості педагогів та шляхи розвитку педагогічних здібностей;

PH 12 Вміє надавати ефективну консультаційну допомогу всім учасникам навчально-виховного процесу

PH 13 Вміє об'єктивно оцінювати основні характеристики засвоєваної професійної діяльності, ефективно планувати свою власні професійну діяльність, проявляти активність у самоосвітній діяльності;

PH 14 Вміє застосовувати активні, проблемні, особистісно-орієнтовані методи організації психологічного супроводу навчально-виховного процесу, стимулювати саморозвиток та самовдосконалення учасників навчально-виховного процесу;

PH 15 Знає сутність та закономірності професійного спілкування психолога, вміє визначати стиль професійного спілкування та надавати адекватну психологічну допомогу в психологічному супроводі навчально-виховного процесу;

PH 16 Вміє проявляти повагу до думки інших, застосовувати людиноцентровані прийоми продуктивної критики, переконливо обґрунтовувати та тактовно відстоювати свою позицію в навчальних дискусіях, адекватно обирати власні ролі в команді та доречний стиль керівництва в позиції лідера

PH 17 Вміє адекватно обирати засоби професійного спілкування з різними учасниками навчально-виховного процесу;

PH 18 Знає психологічну сутність індивідуалізації та диференціації навчання та виховання, вміє адекватно обирати їх зміст та засоби.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	"Відмінно" – навчальна діяльність високої якості та відповідає всім вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без пробілів, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані на високому рівні, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їх виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
82-89	"Дуже добре" – навчальна діяльність високої якості та відповідає всім основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без пробілів, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
74-81	"Добре" – навчальна діяльність якісна та відповідає більшості вимог, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без суттєвих пробілів, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
64-73	"Задовільно" – навчальна діяльність якісна та відповідає основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно частково, але пробіли не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі види завдань виконані з помилками
60-63	"Посередньо" – навчальна діяльність слабка та не відповідає більшості вимог, теоретичний зміст курсу освоєно частково, наявні деякі пробіли, деякі практичні

	навички роботи не сформовані, багато навчальних завдань, що передбачені програмою навчання, не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального
35-59	"Незадовільно" (з можливістю перездачі) – навчальна діяльність низької якості та не відповідає основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно частково, наявні суттєві пробіли, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконано, або якість їх виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості оволодіння навчальною дисципліною.
1-34	"Незадовільно" (без можливості перездачі) – навчальна діяльність низької якості та не відповідає вимогам, теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до будь-якого значимого підвищення якості оволодіння навчальною дисципліною

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

РОЗДІЛ 1		РОЗДІЛ 2				РОЗДІЛ 3			
Т. 1.1	Т. 1.2	Т. 2.1	Т. 2.2	Т. 2.3	Т. 2.4	Т. 3.1	Т. 3.2	Разом	Сума
Поточний контроль									100

4	4	7	8	8	8	8	7	54
Контроль самостійної роботи								
5	5	6	6	6	6	6	6	46

5. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення "Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу", затвердженого вченою Радою СумДПУ ім. А.С.Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015). Для поточного контролю використовуються форми: опитування та виступи на практичних заняттях, активна участь в обговоренні теоретичних питань, в проведенні психодіагностичних методик, обробленні та аналізі їхніх результатів, в виконанні, обговоренні та оцінюванні практичних завдань, тестування за розділами, індивідуальне навчально-дослідне завдання у вигляді письмові роботи. Результати самостійної роботи контролюються з використанням технології дистанційного навчання. Підсумковий контроль – залік

6. Програма навчальної дисципліни

6.1 Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Вступ до педагогічної психології

Тема 1.1 Педагогічна психологія як галузь психологічної науки.

Поняття педагогічної психології. Об'єкт і предмет педагогічної психології. Місце педагогічної психології в системі психологічної науки. Структура педагогічної психології. Завдання педагогічної психології як науки. Зв'язок педагогічної психології з іншими галузями психології і педагогікою. Педагогічна психологія як базисна наука для педагогіки і часткових методик. Педагогічна психологія і практика навчання. Розширення сфер дослідження і застосування педагогічної психології на сучасному етапі розвитку освіти. Роль педагогічної психології як науки в житті суспільства, у професійній підготовці педагогічних кадрів.

Система основних понять педагогічної психології. Основні теорії та напрямки педагогічної психології. Взаємодія і зв'язок педагогічної психології з іншими галузями психологічної науки та іншими науками.

Методи педагогічної психології. Методологія, метод, методика і їх співвідношення в дослідженнях з педагогічної психології. Класифікація методів педагогічної психології (Б. Г. Ананьєв). Метод зрізів і генетичний метод. Характеристика групи емпіричних методів педагогічної психології: спостереження, експеримент, інтерв'ю, анкетування, психодіагностичні методи. Метод формуючого експерименту, особливості його планування і проведення. Використання тестів в дослідженнях з педагогічної психології. Інші класифікації методів педагогічної психології.

Основні етапи проведення дослідження в педагогічній психології.

Тема 1.2 Історія та теоретичні основи педагогічної психології.

Становлення і розвиток педагогічної психології. Етапи становлення педагогічної психології як науки. Історична зміна предмета педагогічної психології.

Початковий етап розвитку педагогічної психології (кінець XIX - початок XX ст.): розвиток педагогічної психології в США та Європі (Англія, Німеччина, Франція, Швейцарія та ін.). Відкриття в області психології, що зробили істотний значення в розвитку педагогічної психології (Еббінгауз, Гельмгольц, Вундт та ін.)

Становлення педагогічної психології в Російській імперії та в Україні в ХVII-XIX ст. (М. В. Ломоносов, М. І. Новиков, Ф. Прокопович, Г. С. Сковорода, В. М. Татищев, Т.Г. Шевченко та ін.). Внесок К.Д.Ушинського, І.М.Сеченова, П. Ф. Каптерева в становлення педагогічної психології як науки.

Предмет і завдання педагогічної психології в Російській імперії та в Україні у кінці XIX - на початку XX ст. (С. А. Ананьїн, П. Ф. Каптерев, О. Ф. Лазурський, П. Ф. Лесгафт, А. П. Нечаєв, С. Ф. Русова, О. І. Сікорський та ін.).

Розвиток педагогічної психології в СРСР (Л. І. Божович, П. П. Блонський, Л. С. Виготський, П. Я. Гальперін, Д. Б. Ельконін, В. П. Зінченко, Б. С. Кобзар, Г. С. Костюк, О. М. Леонт'єв, Н. А. Менчинська, С. Л. Рубінштейн, та ін.). Розробка проблем педагогічної психології в Україні (М. І. Алексєєва, Г. О. Балл, І. Д. Бех, М. Й. Боришевський, І. С. Булах, Ю. З. Гільбух, Т. М. Лисянська, Д. Ф. Ніколенко, С. Д. Максименко, І. О. Синиця, Л. Е. Орбан-Лембрик, П. Р. Чамата, В. І. Чепелев, О. Я. Чебикін та ін.).

Суперечності і пошуки педагогічної психології в сучасний період. Перспективи розвитку педагогічної психології як науки.

Методологічні основи педагогічної психології. Соціально-історична обумовленість психічного розвитку людини в процесі навчання. Провідна роль виховання і навчання в психічному розвитку. Діяльнісне опосередкування індивідуального психічного розвитку. Взаємозв'язок діяльності та спілкування як умова становлення свідомості особистості. Первинність предметно-практичної діяльності в становленні психічних новоутворень в процесі засвоєння. Взаємозв'язок діяльності і свідомості. Провідна роль ціннісно-сміслових утворень в розвитку особистості. Виховання і навчання як особливий тип управління психічним розвитком особистості за допомогою організації діяльності, взаємодій, відносин, спілкування.

Розділ 2. Психологія навчально-виховного процесу

Тема 2.1 Психологічна сутність навчання.

Поняття наuczіння, учіння, навчальна діяльність, навчання. Види навчання у людини: імпринтинг, умовно-рефлекторне, оперантне, вікарне, вербальне; механізми навчання; формування асоціацій, повторення, розрізнення, узагальнення, інсайт і творчість. Фактори, що визначають успішність навчання; розвиненість пізнавальних процесів, властивостей особистості та ін.

Поняття навчання в педагогічній психології. Різноманіття підходів до навчання в різних науках, галузях педагогіки і психології. Вплив основних теоретичних напрямків на психологію навчання. Навчальні ситуації. Погляди Я.А.Коменського, А. Маслоу, К. Роджерса, К. Дункера та ін. на навчання. Навчання як цілеспрямоване та організоване навчіння, як процес стимуляції і управління зовнішньої і внутрішньої активністю учня. Асоціативна теорія навчання. Модель навчання як управління процесом накопичення і переробки чуттєвого досвіду; умовно-рефлекторна теорія навчання, модель процесу навчання як стимуляції пізнавальної і дослідницької активності учнів через напрямок і організацію їх практичної діяльності; знакова теорія навчання, модель процесу навчання як шлях формування у учнів узагальнених понятійних систем і прийомів розумової діяльності.

Проблема зв'язку навчання та розвитку. Теорія Ж. Піаже стосовно співвідношення навчання та розвитку. "Експерименти Піаже" та висновки з них. Л.С.Виготський про співвідношення навчання та розвитку. "Рівень актуального розвитку" та "зона найближчого розвитку".

Зв'язок навчання з розвитком і дозріванням особистості. Умови розвитку. Основні лінії психічного розвитку. Передумови та особливості психічного розвитку на різних вікових етапах (ранній вік, дошкільний, шкільний, підлітковий).

Структура навчання. Психологічні проблеми навченості і шкільної успішності. Зворотній зв'язок в навчанні. Проблеми диференціації і індивідуалізації навчання. Види навчання. Особистісно-діяльнісний підхід в організації навчання.

Тема 2.2 Психологічні основи педагогічних технологій.

Шляхи підвищення розвивального ефекту навчання. Поняття "педагогічна технологія" та проблема психологічних засад сучасних педагогічних технологій. Теоретичні основи сучасних педагогічних технологій. Базові психолого-педагогічні поняття педагогічної технології. Класифікація педагогічних технологій. Психологічні проблеми педагогічних інновацій.

Стислий аналіз основних педагогічних технологій (на вибір викладача в залежності від специфіки факультету). Технології вдосконалювання навчального матеріалу та управління процесом навчання (технологія розвивального навчання В.В.Давидова, теорія поетапного формування розумових дій (П.Я.Гальперін, Н.Ф.Тализіна), "Діалог культур" (В.А.Біблер, С.Ю.Курганов), укрупнення дидактичних одиниць (П.М.Ерднієв), технології модульного навчання, технології колективного та групового навчання).

Програмовані та інформаційно-комунікативні технології (технологія програмованого навчання, технології формування інформаційної культури, технологія застосування засобів ІКТ в навчанні та керівництві школою, технології комп'ютерного уроку, технології використання Інтернету у навчально-виховному процесі, технологія медіаосвіти та використання ЗМІ).

Технології активізації та інтенсифікації навчальної діяльності учнів (система розвивального навчання Л.В.Занкова, проблемне навчання, ігрові технології, технологія сучасного проектного навчання, інтерактивні технології, технології

комунікативного навчання іншомовній культурі, технологія схемних та знакових моделей змісту навчання (В.Ф.Шаталов), "Екологія та розвиток" (Л.В.Тарасов).

Проблемні методи. Психологічна сутність проблемної побудови навчально-виховного процесу. Типологія навчальних проблемних ситуацій. Ефективність використання проблемних методів у процесі навчання. Шляхи створення та етапи вирішення проблемних ситуацій у навчально-виховному процесі з психології. Рівні складності проблемного навчання в процесі навчання.

Інтерактивні методи. Психолого-педагогічна сутність інтерактивних методів навчання. Види інтерактивних методів: ігрові та тренінгові. Ігрові методи, їх сутність, особливості організації та ефективність. Види навчальних ігор: ігри-драматизації, рольові ігри, ділові ігри. Вимоги до підготовки та проведення ігрових методів у процесі навчання. Елементи тренінгів як органічний компонент інтерактивних методів у навчально-виховному процесі. Вимоги до введення інтерактивних методів у процес навчання психології.

Інформаційні методи. Сутність та психолого-педагогічна ефективність використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі. Функції комп'ютера в процесі навчання. Можливості та обмеження використання комп'ютерних технологій у процесі навчання. Реалізація ідей програмованого навчання в умовах сучасної комп'ютеризації освіти. Елементи програмованого навчання в навчально-виховному процесі.

Гуманно та особистісно зорієнтовані технології (особистісно-зорієнтоване розвивальне навчання (І.С. Якіманська), педагогіка співробітництва, гуманно-особистісна технологія Ш.А.Амонашвілі, викладання літератури як предмета, що формує людину (Є.М.Льїн), технологія вітагенної освіти (О.С.Белкін), технології диференційованого та індивідуалізованого навчання, технологія саморозвивального навчання (Г.К Селевко).

Технології вільної освіти та природо-відповідні технології (технології фізичного виховання, зберігання та зміцнення здоров'я, природовідповідні технології навчання читанню, письму, математиці (О.М.Кушнір), технології навчання обдарованих дітей, технологія вільної школи Саммерхіл, Вальдорфська педагогіка, технологія саморозвитку (М.Монтесорі), технології "Дальтон-план", "Школа-парк", вільної праці.

Взаємозв'язок та взаємне доповнення всіх методів організації навчання психології та необхідність їх комплексного використання.

Диференціація навчання. Спеціалізація та рівнева диференціація: переваги, недоліки, проблеми впровадження. Здатність до навчання та критерії розумового розвитку.

Контроль, оцінювання та оцінка: психологічна основа та педагогічні форми. Функції контролю й оцінювання навчальної роботи: атестаційна, діагностична, орієнтувальна, навчальна, виховна, розвивальна, стимулююча, організуюча, прогностична. Принципи контролю й оцінювання навчальної роботи: об'єктивність, валідність, надійність, справедливість, диференційованість, системність, систематичність, зв'язок з життям, індивідуальний підхід, гласність,

конфіденційність. Особливості застосування цих принципів в особистісно-спрямованому навчанні.

Види оцінювання та їх ефективність: за об'єктом (індивідуальне, групове, фронтальне), за суб'єктом (персональне, експертне, комп'ютерне), за способом проведення (усне, письмове); за формою завдань (вільне, програмоване), за частотою проведення (одноразове, розподілене) за місцем у навчальному процесі (попереднє, поточне, оперативне, тренувальне, проміжне, підсумкове; за методами (традиційне, комплексне, нетрадиційне); за способом оцінювання (нормативне, порівняльне, особистісне). Специфічний прийом оцінювання на основі розподілення результатів ("оцінювання на кривій"). Психолого-педагогічний потенціал різних видів оцінювання.

Наочність та технічні засоби в процесі навчання.

Психологічні проблеми комп'ютеризації навчання. Комп'ютерна грамотність – зміст та шляхи формування. Переваги та недоліки комп'ютеризації навчання. Форми комп'ютеризації.

Психологічні проблеми інноваційної діяльності в освіті.

Тема 2.3 Психологія навчальної діяльності.

Психологія навчальної діяльності. Співвідношення понять "научіння", "навчання", "навчальна діяльність".

Психологічні теорії учіння в контексті основних напрямів психології. Асоціативно-рефлекторна теорія учіння. Асоціація як одиниця аналізу процесу засвоєння. Умови утворення асоціацій. Загальна схема процесу навчання. критика асоціативно-рефлекторної теорії. Бихевіористська теорія учіння: біологізація законів учіння людини. Аналіз процесу вчення за схемою "стимул-реакція". Основні закони научіння, їх характеристика. Оперантна теорія научіння, її сутність. принцип підкріплення як механізм управління процесом навчання. Принципи управління по Б. Скіннер. Основні напрямки досліджень в області програмованого навчання. Теорії навчання в гештальтпсихології. когнітивні теорії научіння. Гуманістичні теорії научіння. Основні положення, види, цілі та принципи навчання в гуманістичній парадигмі.

Діяльність як пояснювальний принцип в педагогічній психології. Дія як одиниця аналізу діяльності. Діяльнісний підхід і діяльнісні теорії навчання у вітчизняній педагогічній психології.

Учіння (навчальна діяльність) як діяльність: цілі учіння та їх значущість; мотиви учіння; навчальні дії. Проблема цілей навчальної діяльності та їх особистісного прийняття учнями. Види навчальної мотивації та проблема її розвитку.

Поняття мотивації і мотиву. Проблеми навчальної мотивації. Класифікації мотивів у педагогічній психології. Види і рівні мотивів навчання. Якості мотивів навчальної діяльності. Форми прояву мотивів навчання. мотив як необхідна умова прийняття навчального завдання і виконання адекватної їй діяльності. Зв'язок типів ставлення школяра до навчання з характером його мотивації і станом навчальної діяльності. Загальні підходи до формування та корекції мотивації навчання.

Проблеми діагностики мотивації. Межі та умови застосування методик діагностики мотивації. діагностичні методики: опитувальники (прямі і непрямі), бесіда, анкети, вибір завдань, складання вільного розкладу, метод парних порівнянь, метод ранжирування суджень. Зведена карта вивчення стану мотивації навчання учнів і ходу її формування. Практичні завдання діагностики мотивації.

Види навчальних дій та їх формування в навчальному процесі.

Психологічні закономірності засвоєння знань.

Формування у школярів навичок та умінь. Етапи та засоби формування конкретних понять. Етапи та засоби формування абстрактних понять.

Психологічна сутність та умови формування у школярів уміння навчатися самостійно.

Учіння як колективна діяльність.

Психологічні причини неуспішності в навчанні та шляхи її подолання. Типологія невстигаючих учнів. Проблема "відносної неуспішності".

Контроль та оцінювання результатів навчальної діяльності. Перехід від зовнішнього оцінювання до самооцінювання.

Тема 2.4 Психологія виховання, самовиховання, та перевиховання.

Процес виховання як психологічна проблема. Проблема соціального запиту та мети виховання. Закономірності та принципи виховання. Методи виховання. Психологічні механізми функціонування різних стилів виховання. Виховання дитини на різних етапах розвитку суспільства.

Психологічні механізми виховання дитини. Фактори та напрямки виховання. Психологічні основи підвищення ефективності виховного процесу.

Організація провідної діяльності як засіб виховання. Завдання виховання у різних вікових періодах. Психологічна характеристика основних засобів виховання.

Дитячий колектив та його виховні можливості.

Основні концепції та моделі виховання в сім'ї. Типологія сучасних сімей. Порушення сімейного виховання. Стиль сімейного виховання та його вплив на розвиток дитини. Стили сімейного виховання на різних вікових етапах розвитку дитини. Стиль сімейного виховання дитини-дошкільника. Стили сімейного виховання дитини молодшого шкільного віку. Стиль сімейного виховання підлітка.

Психологічна культура сім'ї та виховання. Сім'я як вихователь особистості. Сім'я як персональна мікросередовище розвитку дитини. Вплив сім'ї на розвиток дитини. Характеристика психолого-педагогічних чинників виховання дітей.

Сімейне життя і виховні функції батьків. Вплив сім'ї на формування "Я-концепції" особистості. Специфіка сімейного виховання: позитивний і негативний вплив сім'ї.

Психологічна культура освітнього середовища та виховання. Основні психологічно орієнтовані моделі шкільного навчання. Освітнє середовище школи. Роль психологічної служби освіти в гуманізації педагогічного процесу і формування психологічної культури школи. Взаємодія вчителів і психолога як умова ефективного реалізації психологічної культури освітнього середовища школи.

Етапи взаємодії вчителя та шкільного психолога. Взаємодія психолога і педагогів у спільній діяльності.

Соціальні стереотипи та їх вплив на виховання психічних властивостей. Загальне поняття соціального стереотипу. Культура як фактор формування соціальних стереотипів.

Етнос і формування соціальних стереотипів. Соціальний простір особистості як фактор формування стереотипів.

Психологічні проблеми самовиховання. Співвідношення навчання, виховання і самовиховання. Самовиховання – вища форма самоуправління особистості. Проблема педагогічного управління самовихованням і її психологічний сенс.

Готовність особистості до процесу самовиховання: особистісна установка на моральне самовиховання; розвиваюче середовище, що стимулює до активного етичного самовиховання; педагогічна підтримка і керівництво педагога в моральному самовихованні; самостійна активна діяльність школярів по реалізації потреби в моральному самовихованні.

Етапи формування навичок самовиховання: 1.Прийняття рішення. 2.Самопізнання. 3.Вибір засобів, складання плану. 4.Реалізація планів.

Змістовно-функціональні особливості рівнів прояви самовиховання школярів: усвідомлення свого способу життя, осмислення значущості цієї діяльності, яка вимагає самовиховання; оволодіння практичними навичками самостійної роботи; складання програми самовиховання; організація самовиховання в обраній діяльності; включення самовиховання в цілісний процес формування особистості.

Умови організації процесу самовиховання школярів: реалізація міжпредметних зв'язків у процесі виховання і навчання школярів; цілісний підхід до підготовки дитини до самовиховання на основі моделювання; теорія, методика і початковий досвід реалізації завдань самовиховання; формування умінь педагогічної діагностики; педагогізація процесу підготовки із залученням різноманітних методів, форм навчання школярів умінням самовиховання.

Мотивація та засоби самовиховання. Особливості самовиховання у підлітковому та юнацькому віці.

Значення взаємовідносин вчителя і учня в самовихованні школярів. Роль сім'ї, школи, суспільства в самовихованні учня.

Виховання та перевиховання "важких" дітей. Відносність поняття "важка дитина". Об'єктивні та суб'єктивні причини важковиховуваності. Зв'язок проблем виховання з кризовими явищами в розвитку. Загальна характеристика девіантної поведінки. Поняття про "важковиховуваність", її чинники та прояви. Основні чинники та прояви відхилень у формуванні особистості. Психологічні проблеми психокорекційної роботи

Розділ 3. Психологія діяльності та особистості педагога

Тема 3.1 Психологія педагогічної діяльності.

Психологія педагогічної діяльності. Загальна характеристика педагогічної діяльності. Структура педагогічної діяльності. Конструктивний, організаційний, комунікативний компоненти педагогічної діяльності.

Об'єктивні характеристики професійної педагогічної діяльності. Вимоги до професійної компетентності педагога. Педагогічна культура особистості педагога. Спрямованість особистості вчителі як суб'єкта професійної діяльності. Професійна позиція педагога. Професійно значимі якості особистості педагога. Професійна компетентність педагога. Зміст теоретичної готовності педагога. Практична готовність педагога до професійної діяльності Основи самоосвітньої роботи вчителі. Професійне самовиховання вчителя. Педагогічна майстерність як вершина професійного становлення педагога.

Значущість педагогічного спілкування в навчально-виховному процесі. Комунікативна сторона педагогічного спілкування. Мова вчителя.

Взаємодія вчителя з учнями. Проблеми "педагогічної дистанції" та "педагогічного такту". Конфлікт у педагогічному спілкуванні.

Розуміння вчителем учнів. Перцептивні "бар'єри" та їх подолання. Психологічне походження та прояви суб'єктивізмів вчителів; необхідність запобігання та подолання суб'єктивізмів у стосунках вчителів та учнів. Розвиток педагогічної спостережливості вчителів.

Розвиток та вдосконалення характеристик ефективного спілкування вчителя з учнями.

Педагогічний колектив як умова ефективності праці вчителя.

Тема 3.2 Психологія особистості вчителя та педагогічного колективу

Вимоги суспільства і соціальні очікування по відношенню до особистості і діяльності педагога. Професійно-значущі якості вчителя, вихователя. Індивідуально-типологічні особливості вчителя, вихователя і їх значення в професійній діяльності. Психологічні вимоги до особистості педагога.

Професіограма педагога. Структурно-ієрархічна модель особистості вчителя. Здібності в структурі суб'єкта педагогічної діяльності. Характеристика основних функцій і педагогічних умінь. Психологічні вимоги до особистості педагога. Стили педагогічного спілкування та педагогічної діяльності. Типологія педагогів (В.М.Сорока-Росинський, Е.Г.Костяшкін, М.Тален, Є.І.Рогов, М.Г.Бобкова, І.Б.Назарова, А.В.Юревіч, Л.М.Мітіна, І.В.Вачков).

Педагогічні здібності. Особливості формування Я-концепції педагога. Професійний розвиток. Педагогічні деформації. Психологічні проблеми саморозвитку та самовдосконалення педагогів.

Психологія педагогічного колективу. Поняття про педагогічний колектив, соціально-психологічна структура педагогічного колективу. Соціально-психологічний клімат колективу і його основні показники. Психологія «педагогічної команди». Стили керівництва педагогічним колективом. Спрацьовування і психологічна сумісність членів педагогічного колективу.

Поняття про педагогічну майстерність і педагогічну культуру. Психологічні аспекти виявлення, вивчення, узагальнення провідного педагогічного досвіду.

Поняття про професійну деформацію особистості. Прояви професійної деформації педагога. Явище емоційного вигорання у педагогічній діяльності: сутність, фази, засоби подолання.

6.2 Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.р
РОЗДІЛ I Вступ до педагогічної психології										
Тема 1.1 Педагогічна психологія як галузь психологічної науки.	6	1	1	–	4	10	–	–	–	10
Тема 1.2 Історія та теоретичні основи педагогічної психології.	7	1	1	–	5	10	–	–	–	10
РОЗДІЛ II Психологія навчально-виховного процесу										
Тема 2.1 Психологічна сутність навчання	13	3	4		6	10,5	0,5	–		10
Тема 2.2 Психологічні основи педагогічних технологій.	16	3	4	2	7	21	1	1	1	18
Тема 2.3 Психологія навчальної діяльності	15	4	4		7	17,5	0,5	–	1	16
Тема 2.4 Психологія виховання, самовиховання, та перевиховання	15	4	4		7	20	1	1	–	18
РОЗДІЛ III Психологія діяльності та особистості педагога										

Тема 3.1 Психологічна характеристик а педагогічної діяльності	15	4	4		7	15,5	0,5	1	–	14
Тема 3.2 Психологія особистості вчителя та педагогічного колективу	15	4	4		7	15,5	0,5	1	–	14
Підсумкове інтегративне заняття										
Навчально- дослідницький проект	18	2	2		14					
Усього годин	120	26	28	2	64	120	4	4	2	110

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1.1 Педагогічна психологія як галузь психологічної науки.	14	
2.	Тема 1.2 Історія та теоретичні основи педагогічної психології.	1	
3.	Тема 2.1 Психологічна сутність навчання	3	
4.	Тема 2.2 Психологічні основи педагогічних технологій.	3	1
5.	Тема 2.3 Психологія навчальної діяльності	4	
6.	Тема 2.4 Психологія виховання, самовиховання, та перевиховання	4	1
7.	Тема 3.1 Психологічна характеристика педагогічної діяльності	4	1
8.	Тема 3.2 Психологія особистості вчителя та педагогічного колективу	4	1
9.	Навчально-дослідницький проект	2	
Всього		26	4

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1 Педагогічна психологія як галузь психологічної науки.	1	
2	Тема 1.2 Історія та теоретичні основи педагогічної психології.	1	
3	Тема 2.1 Психологічна сутність навчання	4	1
4	Тема 2.2 Психологічні основи педагогічних технологій.	4	1
5	Тема 2.3 Психологія навчальної діяльності	4	
6	Тема 2.4 Психологія виховання, самовиховання, та перевиховання	4	
7	Тема 3.1 Психологічна характеристика педагогічної діяльності	4	1
8	Тема 3.2 Психологія особистості вчителя та педагогічного колективу	4	1
9	Навчально-дослідницький проект	2	
Всього		28	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1 Педагогічна психологія як галузь психологічної науки.	4	10
2	Тема 1.2 Історія та теоретичні основи педагогічної психології.	5	10
3	Тема 2.1 Психологічна сутність навчання	6	10
4	Тема 2.2 Психологічні основи педагогічних технологій.	7	18
5	Тема 2.3 Психологія навчальної діяльності	7	16
6	Тема 2.4 Психологія виховання, самовиховання, та перевиховання	7	18
7	Тема 3.1 Психологічна характеристика педагогічної діяльності	7	14
8	Тема 3.2 Психологія особистості вчителя та педагогічного колективу	7	14
9	Навчально-дослідницький проект	14	
		64	110

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бочелюк В. Й. Педагогічна психологія : навч. посіб. / В. Й. Бочелюк. К. : ЦУЛ, 2006. – 248 с.
2. Вікова та педагогічна психологія / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – 416с.
3. Власова О. І. Педагогічна психологія / О. І. Власова. – К. : Либідь, 2005. – 400 с.
4. Ильин Е. П. Психология для педагогов / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2012. – 640 с.
5. Подоляк Л. Основи педагогічної психології: Навчальний посібник. / Л.Подоляк, О.Главник –К. : Главник. 2006. –112 с
6. Поліщук В.М. Вікова і педагогічна психологія : Навчальний посібник / В.М. Поліщук. – Суми: Університетська книга, 2007. – 330 с.
7. Реан А. А. Социальная педагогическая психология / А. А.Реан, Я. Л. Коломинский – СПб.: «Питер», 2000. – 416 с:
8. Савчин М. В. Педагогічна психологія / М. В. Савчин. – К. : Академвидав, 2007. – 424 с.
9. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий : в 2 т. / Г. К. Селевко. – М. : НИИ школьных технологий, 2006. – Т. 1. – 816 с. – Т. 2. – 816 с.
- 10.Скрипченко, О. В. Психолого-педагогічні основи навчання : Навч. посіб. / О. В. Скрипченко, О. С. Падалка, Л. О. Скрипченко ; Нац. Пед. Ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К. : Укр. Центр духовної культури, 2005. – 710,

Додаткові:

- 11.Амонашвили Ш.А. Воспитательная и образовательная функция оценки учеников. / Ш.А.Амонашвили – М.: Педагог. , 1984. – 296с.
- 12.Бадмаев Б. Ц. Психология в работе учителя : в 2 кн. / Б. Ц. Бадмаев. – М. : Гуманит. Издат центр ВЛАДОС, 2000. – Кн. 1. Практическое пособие по теории развития, обучения и воспитания. – 240 с.; Кн. 2. Психологический практикум для учителя: развитие, обучение, воспитание. – 160 с.
- 13.Баранов А.А. Стресс-толерантность педагога. Теория и практика. – М.-Ижевск, 2002. – 132 с.
- 14.Бех І. Д. Принципи сучасної освіти / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 4 (49). – С. 5–27.
- 15.Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. / І. Д. Бех – К.: Либідь, 2003. – 280 с.
- 16.Бех І.Д. Спілкування як загальна психологічна основа виховання особистості / І.Д.Бех //Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах: Зб. Наук. Праць. – К.: Пед. Думка, 2000.- С.10-18.
- 17.Болтівець С. І. Педагогічна психогігієна: теорія та методика [Електронний ресурс] / С. І. Болтівець. – К. : Редакція “Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України”, 2000. – 302 с. – Режим доступу : <http://uaed.narod.ru/BSIPedagogichnapsyhogigiena.htm>.

18. Выготский Л.С. История развития высших психических функций / Л.С.Выготский Собр. Соч. Т.3. – М.: 1983.
19. Выготский Л.С. Педагогическая психология / Л.С.Выготский // Психология: классические труды. М., 1996.
20. Давыдов В.В. Проблема развивающего обучения. / В.В. Давыдов – М.: Педагогика 1986. – 240с.
21. Дубровина И.В. Возрастная и педагогическая психология. Хрестоматия. / И.В.Дубровина, А.М. Прихожан – М. : Академия, 2003. – 368 с.
22. Зарецкая И.И. Профессиональная культура педагога: Учебное пособие.-2-е изд., перераб., доп.- / И. И. Зарецкая. – М. : Арманов-центр, 2012. – 160 с.
23. Иванова Е. О. Теория обучения в информационном обществе / Е. О. Иванова, И. М. Осмоловская. – М. : Просвещение, 2011. – 190 с.
24. Климов Е. А. Психология профессионала / Е. А. Климов М.: Издательство «Институт практической психологии», Воронеж: НПО «МО-ДЭК», 1996 – 400 с.
25. Коломинский Я.Л., Диагностика педагогического взаимодействия. / Я.Л. Коломинский, Е.А. Панько – Минск, : Нац. Ин-т образования, 1993. – 79 с.
26. Костюк Г.С. Навчально виховний процес і психологічний розвиток особистості. / Г.С.Костюк – К.: Рад. Школа, 1989. – 608 с.
27. Край Г. Психология развития. /Г.Крайг – СПб. Питер, 2000 – 992с.
28. Леонтьев А.Н. Избранные психологические труды. В 2-х томах.М.: Педагогика, 1983.
29. Лефрансуа Ги Психология для учителя. Прикладная педагогическая психология. – СПб, Прайм-еврознак, 2003, - 416 с.
30. Митина Л. М. Учитель как личность и профессионал / Л. М. Митина. – М. : Дело, 1994. – 215 с.
31. Немов Р.С. Психология. Книга 2: Психология образования. / Р.С.Немов – М.: ВЛАДОС, 2001. – 608 с
32. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. Пособ. Для студ. Пед. Вузов и системы повыш. Квалиф. Пед. Кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров ; под ред. Е. С. Полат. – М. : Академия, 2002. – 272 с.
33. Оржеховська В.М. Дитяча бездоглядність та безпритульність: історія, проблеми, пошуки: Навчальний посібник. / В.М.Оржеховська, В.Є Виноградова-Бондаренко.– К. : ЗАТ «ЕКСІМСЕРВІС», 2004. – 177 с.
34. Подмазин С.И. Личностно-ориентированное образование: Социально-философское исследование. / С.И. Подмазин – Запорожье: Просвіта, 2000. – 250 с.
35. Подоляк Л. Г. Основи педагогічної психології : навч. посіб. / Л.Г. Подоляк, О. Главник. – К. : Главник, 2006. – 112 с.
36. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко. – К. : ТОВ «Філ-студія», 2006. – 320 с.
37. Практическая психология образования / под ред. И. В. Дубровиной. – СПб. : Питер, 2006. – 592 с.

38. Психология человека от рождения до смерти / под ред. А. А. Реана. – М. : АСТ, 2015. – 656 с.
39. Раттер М. Помощь трудным детям: Пер. С англ. / Общ. Ред. А. С. Спиваковской; – М.: Прогресс, 1987. – 424 с
40. Реан А. А. Психология познания педагогом личности учащихся / А. А. Реан. – М. : Высшая школа, 1990. – 180 с.
41. Рогов Е. И. Учитель как объект психологического исследования: пособ. Для школьных психологов по работе с учителем и педагогическим коллективом / Е. И. Рогов. – М. : ВЛАДОС, 1998. – 496 с.
42. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності : навч. посіб. Для студ. Вищих пед. Навч. закл. / В. А. Семиченко. – К. : Вища школа, 2004. – 336 с.
43. Сухомлинська О.В. Про стан теорії і практики виховання в освітньому просторі України // Шлях освіти. – 1998. - № 3. – С. 2-5.
44. Туріщева, Л. В. Професійний розвиток педагога: психологічний аспект / Л. В. Туріщева. – Х. : Вид. група «Основа», 2006. – 141 с. –
45. Хон Р.Л. Педагогическая психология: принципы обучения : учеб. Пособие. – 2-е изд.. – М.: Академический Проект, 2005. – 736 с.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Нормативні документи МОН України
2. Підручники з психології для середньої та вищої школі
3. Практикуми з психології
4. Словники та енциклопедії з психології
5. Предметна наочність – муляжі будови НС, предмети побуту
6. Зображувальна наочність – схеми та таблиці
7. Аудіо наочність
8. Відео наочність
9. Фрагменти навчальних занять в середній та вищій школі
10. Мультимедійні презентації
11. Сценарії ділових та рольових ігор
12. Роздатковий матеріал з психодіагностичних методик
13. Тестові завдання для комп'ютерного контролю